

บทที่ 3

การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อยในต่างประเทศ

โดยส่วนใหญ่แล้วลักษณะของความผิดเล็กน้อย หรือความลหุโทษนั้นมักจะไม่มียุติลักษณะความเป็นอาชญากรรม (Crime) หรือความผิดอาญาที่แท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเล็กน้อย ที่มีความผิดเด็ดขาด หากแต่การกระทำของความผิดเล็กน้อยนั้น จะมีลักษณะค่อนข้างไปทางความผิดในทางปกครอง (Administrative offence) เสียมากกว่า¹ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าความผิดเล็กน้อยส่วนใหญ่นั้น มีลักษณะเป็นความผิดแบบ mala prohibita และหากมองในแง่คุณธรรมทางกฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่าคุณธรรมทางกฎหมายที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครองสำหรับความผิดเล็กน้อยนี้ คือการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่ยังด้อยอยู่เป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่ไม่รุนแรงถึงขนาดที่ทำให้สังคมอยู่ไม่ได้ เป็นแต่เพียงส่วนประกอบในการจัดระเบียบการบริหารงานในสังคมและส่วนใหญ่มักจะไม่มีตัวผู้เสียหายอื่นนอกจากรัฐ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินคดีความผิดก็คือ เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของระเบียบในทางบริหาร² และเมื่อพิจารณาในส่วนของผู้กระทำความผิดเล็กน้อยแล้ว ก็จะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดเป็นเพียงผู้ละเมิดข้อตกลงในการจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันในบางข้อ ไม่ได้เป็นอาชญากร จึงไม่เป็น การสมควรที่จะให้ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยต้องเข้าไปอยู่ในกระบวนการในทางอาญา ซึ่งอาจทำให้ฐานะทางสังคมของบุคคลนั้นลดลงเพราะบุคคลนั้นจะต้องถูกบันทึกข้อมูลไว้ในทะเบียนประวัติอาชญากรด้วยอันเป็นตราบาป (Stigma) ในทางอาญา ด้วยเหตุนี้รัฐจึงจำเป็นต้องหาวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเล็กน้อย³

¹ คณิศ ฌ นกร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551), น.138.

² อธิธิ มุสิกะพงษ์, “การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), น.21.

³ เพิ่งอ้าง.

โดยในบทนี้จะได้ทำการศึกษาถึงการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเล็กน้อยในประเทศต่าง ๆ แยกพิจารณาตามระบบกฎหมายทั้ง 2 ระบบ ในระบบกฎหมาย Civil law จะศึกษาระบบการดำเนินคดีของประเทศฝรั่งเศสและเยอรมัน ส่วนในระบบ Common law จะศึกษาระบบการดำเนินคดีของประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้จะยังทำการศึกษาถึงการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการจราจรด้วย เนื่องจากความผิดตามกฎหมายจราจรนั้น เป็นความผิดประเภท mala prohibita ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบ่อย โดยหลัก แต่ละประเทศก็จะมีวิธีการดำเนินการจัดการกับผู้กระทำความผิดประเภทคล้าย ๆ กัน จะมีความแตกต่างก็แต่เพียงในรายละเอียดเท่านั้น

3.1 ประเทศในกลุ่ม Common law

3.1.1 ประเทศอังกฤษ

ก.ประเภทความผิดอาญา

การแยกประเภทความผิดอาญาตามกฎหมายอังกฤษนั้น พระราชบัญญัติ The Criminal Law Act 1977 มาตรา 15 ได้บัญญัติแยกประเภทความผิดอาญาตามวิธีพิจารณาออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่⁴

(1) ความผิดที่ต้องพิจารณาโดยวิธีอินไดร์เมนต์ (offences triable only on indictment) ได้แก่ ความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ที่มีอัตราโทษสูง ซึ่งการฟ้องคดีต่อศาลต้องกระทำโดยวิธีที่ต้องมีคำฟ้องและต้องกระทำในศาล Crown Court โดยใช้คณะลูกขุนทำหน้าที่ชี้ขาดข้อเท็จจริง ความผิดประเภทนี้โจทก์ต้องเริ่มคดีที่ศาล Magistrate Court ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นก่อนเพื่อให้ทำการไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อเห็นว่าคดีมีมูลจึงส่งมาพิจารณาที่ศาล Crown Court ต่อไป ความผิดประเภทนี้ ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

(2) ความผิดที่ต้องได้รับการพิจารณาโดยวิธีซัมมารี (offences triable only on summary) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษเล็กน้อยซึ่งอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า Summary

⁴ศูนย์ มโนมัยอุดม, ระบบกฎหมายอังกฤษ, พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร :โครงการตำราเอกสารประกอบการเรียนการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), น.193-194.

Offence⁵ เดิมเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งให้ได้รับการพิจารณาโดยวิธีซัมมารีทรีล หรือการพิจารณาคดีโดยรวบรัด แต่เมื่อรัฐสภาออก พระราชบัญญัติ The Criminal Law Act 1977 แล้ว ก็ได้มีการนำความผิดตามพระราชบัญญัติ ต่าง ๆ มารวมไว้ใน มาตรา 15 ประกอบตาราง 1 ท้ายพระราชบัญญัติ ความผิดประเภทนี้ ต้องพิจารณาในศาล Magistrate Court⁶ โดยไม่ต้องมี indictment หรือคำฟ้อง และไม่ต้องใช้ลูกขุน เนื่องจากผู้พิพากษา จะทำหน้าที่ในการวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย

(3) ความผิดที่อาจได้รับการพิจารณาโดยวิธีอินไคร์เมนต์ หรือซัมมารีทรีล (offences triable either way) ได้แก่ ความผิดที่กำหนดขึ้นใหม่โดยพระราชบัญญัติ The Criminal Law Act 1977 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 16 ประกอบกับตาราง 2,3 ท้ายพระราชบัญญัติ ความผิด ประเภทนี้ก่อนพิจารณาคดีศาล Magistrate Court จะต้องพิจารณาก่อนว่าวิธีพิจารณาแบบใด จะเหมาะสมที่สุด โดยศาลจะสอบถามโจทก์ก่อนแล้วจึงสอบถามจำเลย หลังจากนั้นศาลต้อง พิจารณาลักษณะของความผิดว่ามีสภาพเป็นความผิดอุกฉกรรจ์หรือไม่ รวมถึงโทษที่จำเลย ควรได้รับหากฟังว่าจำเลยกระทำความผิดจะอยู่ในอำนาจของศาล Magistrate Court หรือไม่ เนื่องจากศาล Magistrate Court มีอำนาจลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 ปอนด์ หรือพิจารณาจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ว่า คดีควรพิจารณาโดยมีคำฟ้อง หรือโดย วิธีพิจารณาคดีแบบรวบรัด

ข.กระบวนการพิจารณาคดีอาญา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิธีพิจารณาคดีอาญาดำเนินการตามกฎหมายอังกฤษ มี 2 ประเภท คือ กระบวนพิจารณาคดีโดยรวบรัด (Summary Trial) และกระบวนการพิจารณาโดย คำฟ้อง (Trial on Indictment) เนื่องจากสารนิพนธ์ฉบับนี้เน้นการศึกษาถึงการดำเนินคดีความผิด เล็กน้อย ดังนั้นสารนิพนธ์ฉบับนี้จึงขอกล่าวถึงเฉพาะกระบวนการพิจารณาคดีโดยรวบรัด (Summary Trial) เท่านั้น

สำหรับกระบวนการพิจารณาคดีโดยรวบรัด (Summary Trial) นั้น เป็นการพิจารณาคดี ที่จะกระทำในศาล Magistrate Court และศาล Magistrate Court นี้มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่

⁵ The Interpretation Act 1978 Schedule 1

(b) 'Summary offence' means an offence which ,if committed by an adult, is triable only summarily.

⁶ See Magistrates' Courts Act 1980 section 2 (1)

เป็นความผิดเล็กน้อย หรือความผิดลหุโทษ ดังนั้นการฟ้องคดีที่เป็นความผิด Summary Offence จึงต้องฟ้องคดีต่อศาล Magistrate Court⁷ โดยศาลจะใช้ในวิธีพิจารณาคดี แบบรวบรัด⁸ กล่าวคือ โจทก์จะต้องเสนอคำฟ้องที่เรียกว่า Information ซึ่งจะกลายเป็นลายลักษณ์อักษร หรือทำด้วยวาจาก็ได้ หากทำโดยวาจาจะมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร⁹ แต่ตามปกติแล้วจะทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดย Information นั้นจะต้องมีการระบุข้อความเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งบรรยายถึงลักษณะของการกระทำความผิดของจำเลยด้วยภาษาที่ง่าย ๆ ไม่ใช่ศัพท์เทคนิค พร้อมทั้งอ้างถึงตัวบทกฎหมายและมาตราที่กำหนดให้การกระทำของจำเลยเป็นความผิด¹⁰ และที่สำคัญจะต้องระบุถึงการกระทำทั้งหลายของจำเลยที่ก่อให้เกิดความผิดเกิดขึ้นอย่างชัดเจนตามที่พนักงานอัยการได้กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิด¹¹

และเมื่อโจทก์ได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลแล้ว ศาลจะออกหมายเรียกไปยังจำเลยเพื่อให้จำเลยมาศาล หากจำเลยไม่มา ศาลก็จะออกหมายจับ¹² และเมื่อจำเลยมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลแล้ว ศาลจะอ่านสาระสำคัญของคำฟ้องให้จำเลยฟังและถามจำเลยว่า จำเลยจะให้การรับสารภาพหรือไม่ หากจำเลยให้การรับสารภาพแล้ว ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่ต้องรับฟังพยานหลักฐานเลยก็ได้ แต่หากจำเลยปฏิเสธ ศาลก็จะพิจารณาคดีโดยจัดให้มีการสืบพยานหลักฐานตามปกติ¹³ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติ Magistrates' Courts Act 1980 มาตรา 11 และ 12 ยังได้กำหนดให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพ และความผิดนั้นเป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน¹⁴ โดยมาตรา 12

⁷ *Ibid.*

⁸ See Magistrates' Courts Act 1980 section 2 (3)(b)

⁹ See The Criminal Procedure Rules 2005 Part 7 : Starting a prosecution in a Magistrates' Court

¹⁰ John Sprack, Emmins on Criminal Procedure, ninth edition, (Oxford University Press : Antony Rowe Ltd, Chippenham, 2002), pp. 142-143.

¹¹ See The Criminal Procedure Rules 2005 Part 7 : Starting a prosecution in a Magistrates' Court

¹² See Magistrates' Courts Act 1980 section 1

¹³ See Magistrates' Courts Act 1980 section 9

¹⁴ John Sprack, *Supra note 10*, p. 150.

แห่งพระราชบัญญัติ Magistrates' Courts Act 1980 ได้ให้สิทธิแก่จำเลยในการส่งคำให้การรับสารภาพทางไปรษณีย์โดยที่ตัวจำเลยไม่ต้องมาศาล ซึ่งเรียกวิธีนี้ว่า "Pleads guilty by post" สำหรับการส่งคำให้การรับสารภาพทางไปรษณีย์โดยที่ตัวจำเลยไม่ต้องมาศาล จะกระทำได้ ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการได้ดำเนินการส่งสิ่งต่อไปนี้ให้แก่จำเลยภายในระยะเวลาอันสมควรก่อนศาลนัดพิจารณาคดี¹⁵

(1) หมายเรียกให้จำเลยมาศาล

(2) เอกสารที่ระบุข้อเท็จจริงซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาที่พนักงานอัยการจะเสนอต่อศาลในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพโดยไม่มาศาล ซึ่งเอกสารดังกล่าวนี้เป็นเอกสารที่สำคัญมาก เพราะจะมีผลต่อการตัดสินใจของจำเลยว่าจะให้การรับสารภาพหรือไม่¹⁶

(3) หนังสือแจ้งแก่จำเลยโดยอธิบายว่าความผิดที่จำเลยกระทำนั้นสามารถให้การรับสารภาพทางไปรษณีย์โดยจำเลยไม่ต้องมาศาลได้ และแจ้งให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้น หากได้มีการดำเนินการดังกล่าว

(4) หนังสือแจ้งความยินยอมสำหรับให้จำเลยใช้ส่งกลับไปที่ศาล หากจำเลยให้การรับสารภาพ

หลังจากที่จำเลยได้รับเอกสารดังกล่าวข้างต้นและได้ส่งคำให้การรับสารภาพมาทางไปรษณีย์ ประกอบกับพนักงานอัยการได้ทำให้เป็นที่พอใจแก่ศาลแล้วว่าได้ดำเนินการจัดส่งเอกสารข้างต้นให้แก่จำเลยแล้ว จำเลยก็ไม่ต้องมาศาลในวันพิจารณาที่กำหนดไว้ในหมายเรียก และในกรณีเช่นนี้ศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาลับหลังจำเลย โดยถือเสมือนว่าพนักงานอัยการและจำเลยมาศาล และจำเลยให้การรับสารภาพต่อหน้าศาล¹⁷ ทั้งนี้จำเลยสามารถส่งคำร้องขอลดหย่อนโทษเพื่อให้ศาลใช้ประกอบในการพิจารณาตัดสินคดีได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตามการส่งคำให้การรับสารภาพทางไปรษณีย์ของจำเลยนั้น ยังไม่มีผลผูกมัดจำเลย หากปรากฏว่าก่อนวันนัดพิจารณา หรือก่อนศาลพิพากษา จำเลยได้ขอถอนคำให้การรับสารภาพโดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าหน้าที่ศาลและพนักงานอัยการ โดยจำเลยจะต้องระบุเหตุผลใน

¹⁵ See Magistrates' Courts Act 1980 section 12 and The Criminal Procedure Rules 2005 Part 37.8 : Writing guilty plea : Special rules

¹⁶ John Sprack, *Supra note 10*, pp.150-151.

¹⁷ See Magistrates' Courts Act 1980 section 12 (5)

การขอถอนด้วย หากศาลอนุญาตให้จำเลยถอน ศาลก็จะดำเนินกระบวนการพิจารณาไปดังเช่นปกติ เสมือนกับจำเลยไม่เคยยื่นคำให้การรับสารภาพต่อศาลเลย¹⁸

ค.ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร

ประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดประเภทความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจรไว้ใน Road Traffic Regulation Act 1984 และเมื่อพิจารณาความผิดตามกฎหมายจราจรแล้ว จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นความผิดที่มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 ปอนด์ และมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ซึ่งอัตราโทษดังกล่าวอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาล Magistrate Court เว้นแต่ความผิด บางฐาน เช่น ขับรถในลักษณะอันตราย (Dangerous driving) ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และไม่มีเพดานโทษปรับ และความผิดตามกฎหมายจราจรส่วนใหญ่ นั้น ตราลงที่ 20 ท้าย Road Traffic Offenders Act 1988 ได้มีการกำหนดวิธีพิจารณาคดี หรือรูปแบบการดำเนินคดีจราจรไว้ โดยให้ศาลใช้วิธีพิจารณาคดีแบบรวบรัด¹⁹ สำหรับความผิดตามกฎหมายจราจรเกี่ยวกับการจอดรถ โดยผิดกฎหมาย ในกฎหมายอังกฤษจะเรียกว่า Fixed penalty หรือ Penalty charge โดยทั่วไปแล้วความผิดเกี่ยวกับการจอดรถนั้น ผู้ขับจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของแต่ละท้องที่ และเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานจราจรก็จะออกใบสั่ง (penalty notice) ติดไว้ที่ยานพาหนะของผู้กระทำความผิด ซึ่งใบสั่งนั้นจะระบุถึงฐานความผิด จำนวนเงินค่าปรับ ระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดสามารถจะชำระค่าปรับ และสถานที่ที่ผู้กระทำความผิดสามารถชำระค่าปรับ²⁰ และหากผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนด ค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระจะลดลง 50% แต่หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนดแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานจราจรก็มีหนังสือแจ้งเตือนให้ชำระค่าปรับอีกครั้งหนึ่งโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องชำระค่าปรับไว้ในหนังสือแจ้งเตือน และหากผู้กระทำความผิดยังไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในหนังสือแจ้งเตือน จำนวนเงินค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระจะเพิ่มขึ้นอีก 50% ในกรณีนี้หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับก็จะถูกดำเนินคดีและอาจถูกจำคุกได้ แต่ถ้าหากว่าผู้กระทำความผิดเห็นว่าตนไม่ได้กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในใบสั่งแล้ว ผู้กระทำความผิดก็สามารถขอข้อความลงในช่องที่กำหนดไว้ในใบสั่ง

¹⁸ See Magistrates' Courts Act 1980 section 12 (6)

¹⁹ See SCHEDULE 2 Prosecution and punishment of offences

²⁰ http://www.adviceguide.org.uk/t_parking_fines.pdf สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 20

ว่าประสงค์จะต่อสู้คดีแล้วส่งกลับไปยังที่อยู่ก่อนไว้ในปีสั่ง จากนั้นก็รับหมายเรียกให้ไปศาล Magistrate Court ต่อไป²¹

3.1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ก.ประเภทความผิดอาญา

กฎหมายอาญาสารบัญญัติ (Substantive Criminal Law) ทั้งในระบบกฎหมายสหรัฐและระบบกฎหมายของมลรัฐต่าง ๆ จะจำแนกประเภทความผิดอาญาออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ felony และ misdemeanor²² โดยในบางมลรัฐอาจจำแนกโทษประเภทความผิดเล็กน้อยซึ่งไม่มีโทษจำคุกโดยเรียกว่า infraction, violation หรือ petty offence

การจำแนกประเภทความผิดอาญาดังกล่าวจะอาศัยอัตราโทษตามกฎหมายของความผิดนั้น ๆ เป็นสำคัญ กล่าวคือ

felony หมายถึง ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือจำคุกเกินกว่า 1 ปี (คือตั้งแต่ 1 ปี 1 วัน ขึ้นไป)

misdemeanor หมายถึง ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกในเรือนจำท้องถิ่น (Jail) ตั้งแต่ 1 ปีลงมา หรือมีอัตราโทษที่เบากว่าโทษจำคุก เช่น ปรับ เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่าความผิดประเภท Misdemeanor ก็คือ ความผิดอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากความผิดประเภท felony ซึ่งรวมถึงความผิดเล็กน้อย ๆ หรือความผิดลหุโทษ (petty offence) โดยมักเป็นความผิดที่มีโทษปรับหรือจำคุก กักขังในระยะเวลาสั้น ๆ ด้วย

การจำแนกประเภทความผิดออกเป็นทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวนี้เป็น การจำแนกในเบื้องต้นเท่านั้น ในรายละเอียดของ ความผิดประเภท felony และ misdemeanor อาจจำแนกเป็นประเภทย่อย ๆ อีก กล่าวคือ ทั้ง ความผิดประเภท felony และ misdemeanor อาจจำแนกเป็น Class A,B,C,D หรือ 1st 2nd 3rd 4th Degree อย่างไรก็ตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา (United

²¹ เพิ่งอ้าง.

²² สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม, การกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม, 2551), น.115.

States Code : USC) ลักษณะ (Title)18 มาตรา19²³ ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ความผิดเล็กน้อย” หมายถึง ความผิดประเภท misdemeanor Class B และ Class C และความผิดประเภท infraction โดยความผิดดังกล่าวมีอัตราโทษ ดังนี้²⁴

1.ความผิดประเภท misdemeanor Class B มีอัตราโทษจำคุกมากกว่า 30 วัน แต่ไม่เกิน 6 เดือน

2.ความผิดประเภท misdemeanor Class C มีอัตราโทษจำคุกมากกว่า 5 วัน แต่ไม่เกิน 30 วัน

3.ความผิดประเภท infraction มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5 วันลงมา หรือเป็นความผิดที่ไม่มีโทษจำคุก

อาจกล่าวสรุปได้ว่า ความผิดเล็กน้อยตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา นั้น คือความผิดที่ไม่มีโทษจำคุก และความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน

ข.กระบวนการพิจารณาคดีอาญา

การพิจารณาคดีอาญาตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา สามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การพิจารณาคดีความผิดอาชญากรรม และการพิจารณาคดีความผิดเล็กน้อย หรือความผิดลหุโทษ สำหรับในสารนิพนธ์ฉบับนี้จะกล่าวถึงเฉพาะการพิจารณาคดีใน ความผิดเล็กน้อย หรือความผิดลหุโทษเท่านั้น

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา มีระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ ซึ่งมีระบบรัฐบาลคู่ คือ มีรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลสหพันธรัฐ และรัฐบาลมลรัฐ ส่งผลให้ระบบศาลของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นระบบที่มีศาลสหพันธรัฐ (Federal Court หรือ U.S. Court) และศาลมลรัฐ (State Court) ทั้งสองศาลเป็นอิสระจากกันและมีเขตอำนาจที่เหลื่อมทับกัน และศาลมลรัฐก็มิได้ถูกจำกัดอำนาจให้พิจารณาคดีเฉพาะคดีที่เกี่ยวกับกฎหมายมลรัฐเช่นกัน การที่จะฟ้องคดีใดขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ทางคดี ทั้งมลรัฐและรัฐบาลกลางแบ่งโครงสร้างระบบศาลเป็น 3 ชั้นเหมือนกัน คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา²⁵ สำหรับศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีความผิดเล็กน้อยในสหพันธรัฐ คือ ศาลชั้นต้น หรือศาลท้องถิ่น (United State

²³ see United States Code Title 18 section 19

²⁴ see United States Code Title 18 section 3559

²⁵ วิสาร พันธุระ, “วิธีพิจารณาความอาญาในสหรัฐอเมริกา,” จุลพาท, ปีที่ 25 ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม 2521), น.39-40.

District Court) ส่วนในมลรัฐนั้น ได้แก่ ศาลท้องถิ่น (Justice of Peace Court) และศาลแขวง (Country Court หรือ Municipal Court หรือ Magistrate Court)

สำหรับการพิจารณาคดีอาญาในความผิดเล็กน้อยตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาจะต้องกระทำที่ศาลแขวง หรือ ศาล Magistrate Court โดยกระบวนการจะเริ่มจากการยื่นคำฟ้องซึ่งโดยปกติจะอยู่ในรูปของ citation หรือ violation notice²⁶ และเมื่อจำเลย มาปรากฏตัวต่อศาลในเวลาแรก ศาลจะต้องแจ้งให้จำเลยทราบถึงคำฟ้อง และโทษสำหรับความผิดตามคำฟ้อง รวมถึงสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในการมีที่ปรึกษากฎหมาย สิทธิที่จะไม่ให้การใด ๆ อันจะเป็นปฏิปักษ์ต่อตัวจำเลยเอง สำหรับในการพิจารณาคดีที่เป็นความผิดเล็กน้อยนั้น จำเลยไม่มีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยคณะลูกขุน และไม่มีสิทธิที่จะขอให้คดีของตนได้รับการพิจารณาในศาล จังหวัด หรือ ศาล District Court²⁷ และในขั้นนี้จำเลยจะให้การรับสารภาพ หรือปฏิเสธ ต่อศาลก็ได้²⁸ หากจำเลยให้การรับสารภาพศาลก็จะพิพากษาคดีทันที²⁹ เมื่อเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าจำเลยเข้าใจข้อกล่าวหาตามฟ้องและอัตราโทษอย่างสูงสำหรับความผิดตามฟ้องดีแล้ว³⁰ หรือ ศาลอาจจะเลื่อนการพิพากษาคดีออกไปเพื่อรอให้พนักงานคุมประพฤติทำรายงานการสืบเสาะยื่นต่อศาล หรือเพื่อให้จำเลยยื่นเอกสารเพิ่มเติมก็ได้³¹ อย่างไรก็ตามโดยมากแล้วจำเลยมักจะให้การรับสารภาพในขั้นตอนนี้³²

นอกจากนี้ ใน Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (d) ยังเปิดโอกาสให้จำเลยสามารถชำระเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดซึ่งเป็นจำนวนที่แน่นอนแทนการมาศาล โดยเงินค่าปรับนี้จะไม่เกินกว่าอัตราค่าปรับอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และเมื่อจำเลยได้ชำระเงินจำนวนดังกล่าวแล้ว คดีก็เป็นอันเสร็จเด็ดขาด³³ แต่หากจำเลยไม่ยอมชำระเงิน

²⁶ See Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (b) (1)

²⁷ See Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (b) (2)

²⁸ See Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (b) (3)

²⁹ See Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (c) (3)

³⁰ See Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (c) (1)

³¹ See Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (c) (3)

³² วิชัย ช่างหัวหน้า, “การบริหารจัดการคดีเพื่อการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม,” (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น.31.

³³ See Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (d) (1)

จำนวนดังกล่าว โดยประสงค์ที่จะขอให้ศาลทำการพิจารณาพิพากษาคดีของจำเลยต่อไป เสมียนศาลก็อาจจะมีหนังสือแจ้งไปยังจำเลยเพื่อให้มาศาลตามวันที่กำหนดไว้ในหนังสือ โดยส่งให้แก่จำเลยตามที่อยู่ที่พักครั้งสุดท้ายของจำเลย อย่างไรก็ตามหนังสือแจ้งดังกล่าวนี้จะยังเปิดโอกาสอีกครั้งให้จำเลยสามารถชำระเงินที่ศาลกำหนดซึ่งเป็นจำนวนที่แน่นอนแทนการที่จำเลย ต้องมาศาล³⁴

ค.ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มีระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ ซึ่งในแต่ละมลรัฐจะมีกฎหมาย ระบบศาล เป็นของตนเอง แยกต่างหากจากรัฐบาลกลาง ในส่วนของกฎหมายจราจรก็เช่นเดียวกัน ในแต่ละมลรัฐจะมีกฎหมายจราจรเป็นของตนเอง ซึ่งเรียกว่า Model Traffic Ordinance และเพื่อให้กฎหมายจราจรในแต่ละมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา เกิดความเป็นเอกภาพและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน Model Traffic Ordinance ของแต่ละมลรัฐ จึงจะต้องบัญญัติให้สอดคล้องกับ The Model Traffic Ordinance ของคณะกรรมการจัดวางแนวทางกฎหมายจราจรแห่งชาติ (The National Committee on Uniform Traffic Laws and Ordinance) ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร และมีหน้าที่ในการวางแนวทางกฎหมายจราจรในประเทศสหรัฐอเมริกา³⁵ สำหรับกฎหมายจราจรของมลรัฐ Missouri จะอยู่ใน Missouri Revised Statutes : Chapter 300³⁶ ส่วนมลรัฐ Washington นั้นจะอยู่ใน Revised Code of Washington (RCW) : Chapter 46³⁷ เป็นต้น

³⁴ See Federal Rules of Criminal Procedure 2009 rule 58 (d) (2)

³⁵ โปรดดู <http://www.mrsc.org/Subjects/Transpo/traffic/mto.aspx> สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2552

³⁶ โปรดดู <http://www.moga.mo.gov/STATUTES/C300.HTM> สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2552

³⁷ โปรดดู <http://apps.leg.wa.gov/rcw/default.aspx> สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2552

สำหรับสาระสำคัญของการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรนั้น เมื่อเจ้าพนักงานจราจรพบการกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายจราจรแล้ว เจ้าพนักงานจราจรก็จะออก Traffic citation หรืออาจเรียกว่า ใบสั่ง (Uniform traffic ticket) ให้แก่ผู้กระทำความผิด โดยใน Traffic citation นั้นจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อ ที่อยู่ ของผู้กระทำความผิด รายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิด มาตรการที่กระทำความผิด วัน เวลา และสถานที่ที่กระทำความผิด และวันและเวลาที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดไปศาล ตลอดจนอัตราค่าปรับของการกระทำความผิด มาตรการต่าง ๆ นอกจากนี้ เจ้าพนักงานจราจรจะส่งต้นฉบับ หรือสำเนา Traffic citation ให้แก่ผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ เจ้าพนักงานจราจรก็ยังส่ง Traffic citation ให้แก่ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา หรือส่งให้แก่ Traffic violations bureau³⁸ อีกด้วย หลังจากที่เจ้าพนักงานจราจรได้ออก Traffic citation แล้ว เจ้าพนักงานจราจรก็หมดหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจรจะเปรียบเทียบปรับ หรือมีคำสั่งเพิกถอน Traffic citation ไม่ได้ แต่จะเป็นอำนาจของศาลเท่านั้นที่จะเป็นผู้พิจารณาสั่งในคดีความผิดเกี่ยวกับจราจร และเมื่อศาลมีคำสั่งอย่างไรแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ สั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ เป็นต้น ศาลก็จะแจ้งให้ศูนย์คอมพิวเตอร์ทราบเพื่อเก็บข้อมูลและสถิติการกระทำความผิดไว้³⁹

ความผิดเกี่ยวกับจราจรตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา นั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ประเภทแรกคือ ความผิดเกี่ยวกับการจอดรถ (Parking violations) เช่น จอดรถในที่ห้ามจอด จอดรถเกินเวลาที่ชำระค่าจอด หรือจอดรถไม่ชอบด้วยกฎจราจร หรือฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงาน เป็นต้น ส่วนความผิดประเภทที่สอง คือความผิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อนรถ (Moving violations) เช่น ขับรถด้วยความเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ขับรถในขณะที่เมาสุรา เป็นต้น ซึ่งความผิดเกี่ยวกับการจอดรถ (Parking violations) นั้น เป็นความผิดที่มีโทษปรับ สถานเดียว หากผู้กระทำความผิดรับสารภาพว่ากระทำความผิดและไม่ประสงค์ที่จะสู้คดีก็สามารถนำเงินไปชำระค่าปรับได้ที่ศาลที่มีเขตอำนาจ หรือ นำไปชำระที่ Traffic violations bureau⁴⁰ ซึ่ง

³⁸ See Revised Code of Washington (RCW) section 46.64.010

³⁹ ไสภณ รัตนกร, “ศาลเทศบาลและศาลจราจร,” วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 9 (กันยายน-พฤศจิกายน, 2520), น.221.

⁴⁰ See Missouri Revised Statutes : Chapter 300 Model Traffic Ordinance Section 300.555

โดยทั่วไปจะมีสำนักงานตั้งอยู่บริเวณสถานีตำรวจ⁴¹ หรือจะส่งเงินค่าปรับทางไปรษณีย์ก็ได้ โดยด้านหลังใบสั่งจะมีจำนวนค่าปรับซึ่งกฎหมายกำหนดไว้อยู่ด้านหลังว่าทำผิดมาตราใด และมีโทษเท่าใด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดประสงค์จะสู้คดี หรือไม่ประสงค์ที่จะชำระเงินตามจำนวน ที่กฎหมายกำหนดก็ต้องไปศาลเพื่อสู้คดี หรือให้ศาลกำหนดค่าปรับให้

ส่วนความผิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อนรถ (Moving violations) นั้น นอกจากจะเป็นความผิดที่มีโทษปรับแล้ว ยังความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนอีกด้วย ซึ่งจัดว่าเป็นความผิดประเภท misdemeanor สำหรับความผิดประเภทนี้ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรพบการกระทำความผิดก็จะดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด และออกใบสั่ง Traffic citation บันทึกหมายเลขใบขับขี่และลักษณะการกระทำความผิด รวมถึงวันและเวลาที่กำหนดให้ผู้ต้องหาไปศาล เมื่อถึงวันนัดพิจารณาครั้งแรก ศาลจะอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลก็จะตัดสินคดีไปเลยโดยไม่ต้องสืบพยาน ซึ่งศาลอาจเพียงแต่ลงโทษปรับ หรือให้รอกการลงโทษจำคุกไว้ หรืออาจจะลงโทษจำคุกแล้วแต่ความหนักเบาของการกระทำความผิด กฎหมายจราจรของจำเลย⁴² ความผิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อนรถ (Moving violations) ที่ผู้กระทำความผิดต้องไปแสดงตัวที่ศาล ได้แก่ ความผิดฐานขับขี่ยานพาหนะระหว่างมีนเมา หรือเสพยาเสพติดขณะขับรถ ความผิดฐานขับขี่ยานพาหนะจนเกิดอุบัติเหตุ ความผิดฐานหลบหนีหลังจาก เกิดอุบัติเหตุ ความผิดฐานขับขี่ยานพาหนะขณะถูกยึดใบอนุญาตขับขี่ ความผิดฐานขับรถเร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น⁴³

⁴¹ อานนท์ วิบูลสวัสดิ์, “การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการปรับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), น.53.

⁴² โสภณ รัตนกร, *อ่าวแล้ว เชิงอรรถที่ 39*, น.221-222.

⁴³ อานนท์ วิบูลสวัสดิ์, *อ่าวแล้ว เชิงอรรถที่ 41*, น.56.

3.2 ประเทศในกลุ่ม Civil law

3.2.1 ประเทศฝรั่งเศส

ก.ประเภทความผิดอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส (Code Pénal) ได้แบ่งประเภทความผิดอาญาออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้⁴⁴

(1) ความผิดอาญา หรือ ความผิดอาญา (Les Crime) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษดังต่อไปนี้

ก. จำคุกตลอดชีวิต หรือกักขังตลอดชีวิต

ข. จำคุกหรือกักขังสูงสุดไม่เกิน 30 ปี

ค. จำคุกหรือกักขังสูงสุดไม่เกิน 20 ปี

ง. จำคุกหรือกักขังสูงสุดไม่เกิน 15 ปี

ความผิดอาญาจะต้องมีระยะเวลาจำคุก หรือกักขังขั้นต่ำอย่างน้อย 10 ปี

นอกจากโทษจำคุกและกักขังแล้ว ยังมีโทษปรับและโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังที่บัญญัติไว้ใน Le Code Pénale มาตรา 131-10 ด้วย⁴⁵

สำหรับตัวอย่างของความผิดประเภทนี้ ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น ความผิดฐานประทุษร้ายต่อผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตายโดยไม่มีเจตนาฆ่า เป็นต้น

(2) ความผิดมิชฌิมโทษ (Les délits) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษจำคุก ปรับ ปรับแบบรายวันการทำงานบริการสังคม โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-6⁴⁶ โดยอัตราโทษจำคุกที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดมิชฌิมโทษนั้นมีตั้งแต่จำคุกไม่เกิน 2 เดือนจนถึง 10 ปี⁴⁷ ส่วนโทษปรับนั้นมีกำหนดขั้นต่ำตั้งแต่ 3,750 ยูโร ขึ้นไป⁴⁸

⁴⁴ See Le Code Pénale, article 131-1.

⁴⁵ See Le Code Pénale, article 131-2.

⁴⁶ See Le Code Pénale, article 131-3.

⁴⁷ See Le Code Pénale, article 131-4.

⁴⁸ See Le Code Procédure Pénale, article 381.

สำหรับตัวอย่างของความผิดประเภทนี้ ได้แก่ ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเลินเล่อของผู้ควบคุมยานยนต์ภาคพื้นดินเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ความผิดฐานประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่สามารถประกอบการทำงานตามปกติได้เกินกว่า 3 เดือน ความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น

(3) ความผิดลหุโทษ (Les contraventions) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับ หรือ โทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิบางประการตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 131-14 เท่านั้น ซึ่งความผิดลหุโทษนี้จะไม่มีความผิดจำคุก นอกจากโทษดังกล่าวแล้ว ยังสามารถลงโทษเสริมอย่างใดอย่างหนึ่งหรืออย่างตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 131-16 และมาตรา 131-17 ได้อีกด้วย สำหรับโทษปรับนั้น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ⁴⁹ คือ

- (ก) ความผิดลหุโทษระดับที่ 1 ปรับไม่เกิน 38 ยูโร
- (ข) ความผิดลหุโทษระดับที่ 2 ปรับไม่เกิน 150 ยูโร
- (ค) ความผิดลหุโทษระดับที่ 3 ปรับไม่เกิน 450 ยูโร
- (ง) ความผิดลหุโทษระดับที่ 4 ปรับไม่เกิน 750 ยูโร
- (จ) ความผิดลหุโทษระดับที่ 5 ปรับไม่เกิน 1,500 ยูโร

สำหรับตัวอย่างของความผิดประเภทนี้ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร เช่น การจอดรถในที่ห้ามจอด หรือขับจักรยานพาหนะเกินกว่าความเร็วที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มีความผิดลหุโทษบางประเภทที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม แต่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ได้แก่ ความผิดลหุโทษที่เกี่ยวกับการคมนาคมขนาดใหญ่ (Les contraventions de grande voirie) ซึ่งเป็นความผิดที่ละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับระบบขนส่งทางทะเล ทางน้ำ และระบบขนส่งทางบกบางประเภท เช่น การขนส่งทางรถไฟ แต่ไม่รวมถึงการขนส่งทางถนน⁵⁰

ข. กระบวนการพิจารณาคดีอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (Le Code Procédure Pénale) แบ่งประเภทของศาล เป็น 2 ส่วน คือ ศาลไต่สวน (Jurisdiction d' Instruction) และ ศาลตัดสิน (Jurisdiction de jugement) โดยศาลไต่สวน (Jurisdiction d' Instruction) นั้น จะมี

⁴⁹ See Le Code Pénale, article 131-13.

⁵⁰ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 22*, น.183.

หน้าที่หลักในการสอบสวน อันมีลักษณะใกล้เคียงกับกระบวนการตรวจสอบความจริงในชั้นประทับฟ้องของประเทศอื่น ๆ⁵¹ ส่วนศาลตัดสิน (Jurisdiction de judgement) นั้น จะแบ่งออกเป็น 3 ลำดับชั้น เช่นเดียวกับในระบบศาลของประเทศอื่น ๆ ได้แก่

(ก) ศาล Tribunal de Police หรือ ศาลแขวง มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นความผิดลหุโทษ (Les contraventions) การพิจารณาพิพากษาคดีจะกระทำโดยผู้พิพากษานายเดียว⁵²

(ข) ศาล Tribunal correctionnel หรือศาลมัชฌิมโทษ มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นความผิดมัชฌิมโทษ (délit) มีผู้พิพากษา 3 นาย เป็นองค์คณะ โดยมีผู้พิพากษา 1 นายเป็นหัวหน้าคณะ⁵³

(ค) ศาล Cour d'assises หรือ Assize Court หรือศาลลูกขุน มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ หรือความผิดมหันตโทษ (Crime) ประกอบด้วยผู้พิพากษา 3 นายเป็นองค์คณะ และลูกขุน 9 นาย

โดยในสารนิพนธ์ฉบับนี้ จะขอกล่าวถึงเฉพาะชั้นตอนตั้งแต่การเริ่มฟ้องคดีของพนักงานอัยการ สำหรับในการดำเนินคดีอาญาในความผิดลหุโทษนั้น (Les contraventions) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (Le Code Procédure Pénale) มาตรา 521⁵⁴

⁵¹ สุริชา ม่วงผล, “ศาลชั้นต้นกับการตรวจสอบความจริงในคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), น.49.

⁵² ธนกร วรปรัชญากุล, “ระบบศาลยุติธรรมและการขอให้มีการทบทวนคำพิพากษาของศาลในประเทศฝรั่งเศส,” อุทพณ, ปีที่ 51 ฉบับที่ 1 (มีนาคม-เมษายน 2547), น.59.

⁵³ สุริชา ม่วงผล, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 51, น.50.

⁵⁴ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 521 ได้กำหนดให้ศาลแขวง (Tribunal de Police) มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคความผิดลหุโทษระดับที่ 5 ส่วนความผิดลหุโทษระดับที่ 1 ถึง 4 นั้นอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงขนาดเล็ก ซึ่งเรียกว่า Neighbourhood court ซึ่งศาลแขวงขนาดเล็กนี้ก็มีลักษณะคล้ายกับศาลแขวง (ทั้งศาลแขวงและศาลแขวงขนาดเล็กนี้ ผู้เขียนจะเรียกรวมกันว่า ศาลแขวง) อย่างไรก็ตาม สภาแห่งรัฐ (Conseil d'Etat) สามารถกำหนดให้ความผิดลหุโทษระดับที่ 1 ถึง 4 อยู่ในอำนาจ

กำหนดให้ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นความผิดลหุโทษ คือ ศาลแขวง (Tribunal de Police)

เมื่อพนักงานอัยการ⁵⁵ หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาลแขวง⁵⁶ ได้ยื่นคำฟ้องต่อ ศาลแขวงแล้ว หากพนักงานอัยการ หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาลแขวง ได้แถลงต่อศาลว่า ขอให้ศาลดำเนินคดีแบบรวบรัด เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าการพิจารณาคดีโดยเปิดโอกาสให้จำเลยต่อสู้คดีนั้นไม่เป็นประโยชน์ ศาลก็จะมีคำสั่งทางอาญา (Criminal order) โดยไม่กำหนดให้มีวันพิจารณาคดีก็ได้⁵⁷ ซึ่งในคำสั่งทางอาญาดังกล่าวนี้จะระบุชื่อ ที่อยู่ วันเดือน ปีเกิด ภูมิลำเนาของจำเลย วันและเวลาสถานที่กระทำความผิด บทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิด และหากศาลมีคำสั่งลงโทษปรับ ก็จะกำหนดจำนวนค่าปรับไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย แต่หากศาลเห็นว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดศาลก็จะมีคำสั่งยกฟ้อง โดยระบุไว้ในคำสั่งทางอาญาเช่นกัน หรืออาจสั่งให้จำเลยชำระค่าปรับ พร้อมกำหนดโทษเสริมอย่างใด อย่างหนึ่งก็

พิจารณาพิพากษาของศาลแขวง (Tribunal de Police) ก็ได้ รายละเอียดโปรดดูใน Le Code Procédure Pénale, article 521.

⁵⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (Le Code Procédure Pénale) กำหนดให้สิทธิในการฟ้องคดีอาญามีได้แต่เฉพาะพนักงานอัยการ (Procureur de la République) และข้าราชการหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายให้อำนาจเท่านั้น ผู้เสียหายไม่มีสิทธิฟ้องจำเลยในทางอาญาโดยตรง ผู้เสียหายมีสิทธิแต่เพียงฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายจากการกระทำความผิดอาญา (action civile) ต่อศาลอาญาเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องคดีแพ่ง เรียกค่าเสียหายแล้ว จะมีผลทำให้พนักงานอัยการต้องดำเนินการฟ้องคดีอาญา (action publique) ต่อศาลอาญาต่อไป รายละเอียดโปรดดูใน ธิรพันธุ์ รัชมิตต์, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (กรุงเทพมหานคร : อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ดร.ธิรพันธุ์ รัชมิตต์, 2541), น.35.

⁵⁶ เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาลแขวงจะปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานอัยการ สำหรับความผิดลหุโทษระดับที่ 1 ถึง 4 ส่วนความผิดลหุโทษระดับที่ 5 นั้น จะเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการในการที่จะยื่นฟ้องคดีต่อศาล รายละเอียดโปรดดูใน ธนกร วรปรัชญากุล, อ้วงแล้ว เชิงอรรถที่ 53, น.59.

⁵⁷ See Le Code Procédure Pénale , article 525.

ได้ โดยในคำสั่งทางอาญา (Criminal order) นั้น ศาลไม่จำเป็นต้องระบุเหตุผลใน การทำ คำสั่งไว้ก็ได้⁵⁸

หลังจากที่ศาลมีคำสั่งทางอาญา (Criminal order) แล้ว พนักงานอัยการอาจจะยื่น คำร้องต่อศาลแขวงเพื่อขอให้เพิกถอนการบังคับคดีตามคำสั่งทางอาญาของศาล ภายใน 10 วันนับแต่ วันที่ศาลมีคำสั่งก็ได้ หากพนักงานอัยการไม่ได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้เพิกถอนการบังคับคดีตามคำสั่ง ทางอาญาของศาลภายในระยะเวลาดังกล่าวข้างต้นแล้ว คำสั่งทางอาญานี้จะถูกส่งไปยังจำเลยทาง ไปรษณีย์ตอบรับ และศาลก็จะดำเนินการบังคับคดีตามคำสั่งทางอาญาเช่นเดียวกับ การบังคับคดีตาม คำพิพากษาของศาลต่อไป ในกรณีนี้จำเลยจะยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนการบังคับคดีตามคำสั่ง ทางอาญาต่อศาล หรือจะชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลา 30 วันนับจากวันที่ส่งคำสั่งทางอาญา ก็ ได้ หากจำเลยไม่ยื่นคำร้องดังกล่าว หรือไม่ชำระค่าปรับตามที่ศาลกำหนดไว้ในคำสั่งแล้ว คำสั่ง ดังกล่าวก็จะถึงที่สุด⁵⁹ และจำเลยก็ต้องรับผิดชอบทั้งค่าปรับและค่าฤชา ธรรมเนียมศาลในการ บังคับคดีอีกส่วนหนึ่งด้วย⁶⁰ และในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งทาง อาญา หรือจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการบังคับคดีตามคำสั่ง ทางอาญา ศาลก็จะ กำหนดวันนัดพิจารณาคดีต่อไป

ในชั้นพิจารณาคดีของศาลแขวงนั้น จะใช้วิธีพิจารณาคดีที่คล้ายกับ ศาลมัชฌิมโทบ⁶¹ กล่าวคือ เมื่อพนักงานอัยการ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาลแขวงยื่นคำฟ้องต่อ ศาลแขวงแล้ว เจ้าหน้าที่ศาล ซึ่งเรียกว่า “huissier” จะส่งสำเนาคำฟ้องไปให้แก่จำเลย ซึ่งมีผลทำให้ จำเลยจะต้องมาศาลภายใน 10 วันนับแต่วันที่ได้ส่งหมายเรียก หากจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่ ห่างไกล หรืออยู่ต่างประเทศ ระยะเวลาที่จะขยายเป็น 1 เดือน และ 2 เดือน ตามลำดับ⁶² เมื่อจำเลย ได้รับหมายเรียกดังกล่าวแล้ว จำเลยอาจจะตั้งทนายความหรือตัวแทนเฉพาะคดี (fondé de procuration spéciale) มาศาลแทนจำเลยโดยไม่ต้องขอต่อศาลก็ได้ กล่าวคือ ศาลอาจพิจารณาคดี ได้หลังจำเลยก็ได้ หากจำเลยสละสิทธิของตนที่จะเข้าร่วมการพิจารณาคดี และเมื่อถึงวันพิจารณา ศาลก็จะสอบถามชื่อ และนามสกุลของจำเลยและแจ้งให้จำเลยทราบว่าคดีนี้ ใครเป็นผู้ฟ้อง

⁵⁸ See Le Code Procédure Pénale , article 526.

⁵⁹ See Le Code Procédure Pénale , article 528-1.

⁶⁰ See Le Code Procédure Pénale , article 527.

⁶¹ ธีรพันธุ์ รัศมีทัต, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 55*, น.67.

⁶² See Le Code Procédure Pénale , article 552.

คดี จากนั้นศาลก็จะสอบถามคำให้การของจำเลย และให้พยานของแต่ละฝ่าย เข้าเบิกความ เมื่อพยานทั้งสองฝ่ายเบิกความเสร็จ คดีก็เป็นอันเสร็จการพิจารณา และศาลก็จะพิจารณาพิพากษาว่า จำเลยกระทำความผิดหรือไม่ต่อไป⁶³ แต่หากจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลก็สามารถตัดสินคดีได้ทันทีโดยไม่ต้องฟังการสืบพยานใด ๆ อีก

สำหรับความผิดลหุโทษระดับที่ 1-4 นั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ได้กำหนดให้คดีอาญาสามารถเลิกกันได้ ในชั้นเจ้าพนักงานก่อนศาลพิจารณา หากผู้กระทำความผิดยินยอมชำระเงินค่าปรับตามอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ตายตัว และเมื่อผู้กระทำความผิดชำระเงินค่าปรับแล้ว ความผิดดังกล่าวก็เป็นอันระงับไป ซึ่งการชำระค่าปรับดังกล่าวผู้กระทำความผิดอาจจะชำระให้กับเจ้าหน้าที่ที่พบการกระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ทำบันทึกการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น หรือผู้กระทำความผิดอาจจะชำระให้กับหน่วยงานตามที่ระบุไว้ในหนังสือแจ้งเตือนการกระทำความผิดภายใน 45 วันนับจากวันที่มีการกระทำความผิด⁶⁴ ก็ได้

ค.ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร

ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจรไว้ใน Code de la route ซึ่งความผิดตามกฎหมายจราจรนั้นก็มีทั้งความผิดที่เป็นความผิดลหุโทษ มัชฌิมโทษ และ อุกฤษฏ์โทษ ในส่วนของความผิดลหุโทษตามกฎหมายจราจร นั้น ได้กำหนดให้ความผิดลหุโทษตามกฎหมายจราจรสามารถระงับไปได้โดยการที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ ซึ่งวิธีการชำระค่าปรับ มี 2 วิธี ดังนี้

(1) วิธีชำระค่าปรับทันทีแก่เจ้าพนักงานผู้พบการกระทำความผิด (La perception immediate de l'amende par l'agent verbalisateur)⁶⁵ กล่าวคือ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจรับชำระค่าปรับพบการกระทำความผิด ก็จะทำบันทึกการกระทำความผิดนั้น แล้วแจ้งแก่ผู้กระทำความผิดว่าได้กระทำความผิดต่อกฎหมายมาตราใด และจะต้องเสียค่าปรับเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งผู้กระทำความผิดจะชำระค่าปรับให้แก่เจ้าพนักงานจราจรทันทีก็ได้ ถ้าผู้กระทำความผิดยอมชำระค่าปรับ เจ้าพนักงานจราจรก็จะออกไปรับให้ และ ให้ผู้กระทำความผิดลงนามในบันทึกการกระทำความผิด ซึ่งบันทึกนี้จะถูกส่งไปให้แก่พนักงานอัยการ

⁶³ ธีรพันธุ์ รัศมีทัต, อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 55, น.68.

⁶⁴ See Le Code Procédure Pénale , article 529-1.

⁶⁵ โกเมน ภัทรภิรมย์, “การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส,” อัยการนิเทศ, เล่มที่ 32 ฉบับที่ 1 (2513), น.178.

เพื่อทำการตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการถูกต้อง คดีอาญาสำหรับความผิดนั้นก็จะรับไป

(2) วิธีชำระค่าปรับโดยแสตมป์ (Timbré amende)⁶⁶ กรณีนี้เป็นการชำระค่าปรับในความผิดจราจรที่มีโทษปรับจำนวนน้อย ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษระดับที่ 1⁶⁷ และมักเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุ เช่น การจอดรถในที่ห้ามจอด เจ้าพนักงานจราจรที่พบการกระทำความผิดก็จะเขียนใบสั่งติดไว้ที่รถยนต์ โดยในใบสั่งนั้นจะระบุว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดกฎหมายมาตราใด และจะต้องเสียค่าปรับเป็นจำนวนเท่าใด ภายในระยะเวลา 8 วัน นับแต่วันที่ลงใบสั่งให้ผู้กระทำความผิดซื้อ “อากรค่าปรับ” (Timbré amende) มาปิดลงในใบสั่งตามอัตราที่ระบุไว้ แล้วเอาใบสั่งที่ติดอากรค่าปรับแล้วส่งทางไปรษณีย์ไปยังที่ที่กำหนด ซึ่งในใบสั่งได้ระบุไว้แล้ว เมื่อเจ้าพนักงานจราจรได้รับใบสั่งที่ติดอากรค่าปรับภายในกำหนดเวลาแล้ว คดีอาญาก็เป็นอันระงับไป

3.2.2 ประเทศเยอรมัน

แต่เดิมประเทศเยอรมัน เคยแบ่งประเภทความผิดอาญาออกเป็น 3 ประเภท คือ ความผิดอาญาที่มีโทษอุกฉกรรจ์ (Verbrechen) ความผิดอาญาที่มีโทษปานกลาง (Vergehen) และความผิดอาญาที่มีโทษลหุโทษ (Übertretungen) ต่อมาได้มีการบัญญัติให้ความผิดอาญา ที่มีโทษลหุโทษ (Übertretungen) เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ (Ordnungswidrigkeit)⁶⁸ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นโทษทางปกครองแทน และบางส่วนของความผิดอาญาที่มีโทษลหุโทษ ก็ถูกยกขึ้นเป็นความผิดที่มีโทษปานกลาง (Vergehen) ดังนั้นในการศึกษาถึงการดำเนินคดีในความผิดเล็กน้อยตามกฎหมายเยอรมันนั้น ผู้เขียนจะทำการศึกษาในส่วนของการดำเนินคดีในความผิดที่มีโทษปานกลาง และลักษณะของความผิดทางปกครองและโทษทางปกครอง

ก. ประเภทความผิดอาญา

⁶⁶ เพิ่งอ้าง.

⁶⁷ <http://www.french-property.com/guides/france/driving-in-france/driving-offences/> สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552

⁶⁸ คณิต ฌ นกร, อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 1*, น.138

ปัจจุบัน ความผิดอาญาตามกฎหมายเยอรมัน จึงมี 2 ประเภทเท่านั้น คือความผิดอาญาที่มีโทษอุกฉกรรจ์ (Verbrechen) ความผิดอาญาที่มีโทษปานกลาง (Vergehen)

(1) ความผิดอาญาที่มีโทษอุกฉกรรจ์ (Verbrechen) คือ ความผิดอาญาที่ต้องระวางโทษจำคุก (Gefangnisstrafe) ซึ่งตามกฎหมายเรียกว่า โทษจำกักเสรีภาพ (Freiheitsstrafe) และระวางโทษดังกล่าวมีขั้นต่ำตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป หรือความผิดอาญาที่ต้องระวางโทษที่หนักกว่านั้น

(2) ความผิดอาญาที่มีโทษปานกลาง (Vergehen) คือ ความผิดอาญาที่ต้องระวางโทษจำคุกที่เบาความผิดที่มีโทษอุกฉกรรจ์ หรือความผิดอาญาที่ต้องระวางโทษปรับ

ข.กระบวนการพิจารณาคดีอาญา

ในการดำเนินคดีความผิดอาญาที่มีโทษปานกลาง (Vergehen) นั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน (Strafprozeßordnung : StPO) กำหนดให้ใช้วิธีพิจารณาคดีแบบรวบรัด (Summary Procedure) ที่เรียกกันว่า มาตรการคำสั่งทางอาญา (Strafbefehl)⁶⁹ กล่าวคือ หากพนักงานอัยการเห็นว่าการสืบพยานในศาลเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น พนักงานอัยการ ก็สามารถยื่นคำร้องต่อศาล⁷⁰ ซึ่งในคำร้องนั้นจะมีรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิด และผลทางกฎหมายจากมาตรการคำสั่งทางอาญาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งต่อผู้ต้องหา⁷¹ โดยมาตรการคำสั่งทางอาญาที่กฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งนั้น ได้แก่ การสั่งให้ผู้ต้องหาชำระค่าปรับ ค่าสินไหมทดแทน การเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่รถยนต์เป็นการชั่วคราวไม่เกิน 2 ปี เป็นต้น แต่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งลงโทษจำคุกผู้ต้องหาไม่ได้ และในกรณีที่ศาลอนุญาตตามคำร้องของพนักงานอัยการ ก็จะไม่มีการสืบพยานในศาล⁷² และถือว่าคำสั่งทางอาญาดังกล่าวมีผลผูกพันผู้ต้องหาเช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาล⁷³ จากนั้นจะมีการส่งคำสั่งทางอาญานี้เป็นหนังสือไปยังผู้ต้องหา อย่างไรก็ตามผู้ต้องหาสามารถคัดค้านคำสั่งทางอาญา ที่ตนได้รับ ต่อศาลได้ภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์นับแต่ได้รับคำสั่งนั้น⁷⁴ หากศาลเห็นคำคัดค้านนั้นฟังขึ้น

⁶⁹ See StPO section 407-412.

⁷⁰ คดีความผิดอาญาที่มีโทษปานกลาง (Vergehen) นั้นอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง (Amtsgericht) และศาลจังหวัด (Landgericht) ซึ่งเป็นศาลของมลรัฐ

⁷¹ See StPO section 407.

⁷² See StPO section 408.

⁷³ See StPO section 410.

⁷⁴ See StPO section 409.

ศาลก็จะกำหนดให้มีการสืบพยานกันในชั้นศาลตามรูปแบบทั่วไป โดยจะถือเสมือนว่าไม่มีการใช้มาตรการคำสั่งทางอาญานั้นมาตั้งแต่ต้น

ในกรณีที่มีการสืบพยานในศาลในคดีอาญาที่มีความผิดอาญาที่มีโทษปานกลาง (Vergehen) นั้น หากพนักงานอัยการเห็นว่าข้อเท็จจริงในคดีไม่มีความสลับซับซ้อน หรือพยานหลักฐานในคดีมีความชัดเจน สมควรที่จะให้มีการพิจารณาคดีไปโดยรวดเร็ว พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลใช้กระบวนการพิจารณาคดีแบบรวบรัดก็ได้⁷⁵ เมื่อศาลอนุญาตให้ใช้กระบวนการพิจารณาแบบรวบรัดแล้ว พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีด้วยวาจาต่อ ศาลในวันเริ่มพิจารณาคดี โดยไม่ต้องยื่นคำฟ้องเป็นลายลักษณ์อักษรต่อศาลล่วงหน้า นอกจากนี้กระบวนการพิจารณาแบบรวบรัด จะไม่มีการไต่สวนมูลฟ้องก่อนแต่อย่างใด ส่วนจำเลยนั้น ศาลจะส่งหมายเรียกให้จำเลยมาศาลในวันเริ่มพิจารณาคดี ภายใน 24 ชั่วโมงก่อนวันเริ่มพิจารณาคดี โดยในหมายเรียกนั้นจะการแจ้งข้อกล่าวหาให้จำเลยด้วย อย่างไรก็ตามหากจำเลยสมัครใจที่จะมาศาล หรือถูกนำตัวมาศาลแล้ว ก็จะไม่มีการส่งหมายเรียกดังกล่าวให้แก่จำเลยแต่อย่างใดและในกรณี ที่เป็นที่คาดหมายว่าศาลจะลงโทษจำคุกจำเลยไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก็จะต้องมีการตั้งทนายความให้แก่จำเลยด้วย⁷⁶ และที่สำคัญที่สุดเมื่อมีการใช้กระบวนการพิจารณาคดีแบบรวบรัดแล้ว ศาลจะลงโทษจำคุกจำเลยเกินกว่า 1 ปีไม่ได้⁷⁷

ค.กระบวนการพิจารณาทางปกครอง

ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ประเทศเยอรมันได้มีการบัญญัติให้ความผิดอาญาที่มีโทษลหุโทษ (Übertretungen) ส่วนใหญ่ซึ่งแต่เดิมเป็นความผิดทางอาญา เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ (Ordnungswidrigkeiten) โดยประเทศเยอรมันนั้น ได้มีการพัฒนาหลักกฎหมายเกี่ยวกับโทษทางปกครองไปอย่างมากถึงขนาดมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับโทษทางปกครอง ซึ่งเรียกว่า “รัฐบัญญัติว่าด้วยการละเมิดต่อกฎ ระเบียบ ค.ศ.1978” (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten : OWiG) ขึ้น เพื่อเป็นกฎหมายกลางที่ใช้บังคับกระบวนการพิจารณาโทษทางปกครองโดยเฉพาะ โดยถือว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนรัฐบัญญัติฉบับนี้เป็นความผิดทางปกครอง

⁷⁵ See StPO section 417.

⁷⁶ See StPO section 418.

⁷⁷ See StPO section 419.

(Geldbusse) ซึ่งไม่เรียกว่าโทษปรับ (Geldstrafe) สำหรับการดำเนินคดีในความผิดเล็กน้อย ตาม รัฐบัญญัติว่าด้วยการละเมิดต่อกฎ ระเบียบ ค.ศ.1978 นี้มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ⁷⁸

(1) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เป็นผู้ดำเนินการในชั้นต้น ซึ่งโดยทั่วไปคือ เจ้าพนักงานตำรวจโดยไม่เกี่ยวข้องกับพนักงานอัยการและศาลอาญาแต่อย่างใด

(2) การดำเนินกระบวนการพิจารณาต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรทั้งหมด และจะไม่มี การพิจารณาคดีโดยศาล เว้นแต่ประชาชนเลือกที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาล

(3) วิธีการบังคับ (Sanction) ที่ใช้จะต้องไม่ก่อให้เกิดมลทินติดตัวผู้กระทำความผิด

(4) ไม่นำหลักการฟ้องคดีโดยบังคับมาใช้ในรัฐบัญญัตินี้

การดำเนินการในชั้นต้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจะเป็นผู้ทำการสอบสวนเบื้องต้น เพื่อให้ทราบรายละเอียดแห่งความผิดเช่นเดียวกับการสอบสวนในคดีอาญารวมทั้งมีอำนาจในการดำเนินการใด ๆ ที่จำเป็น เพื่อมิให้พยานหลักฐานสูญหายไป และเมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสอบสวนคดีใดแล้วพบว่าเป็นความผิดทางปกครองก็ต้องสรุปสำนวนคดีเพื่อส่งให้หน่วยงานฝ่ายปกครองพิจารณาดำเนินการต่อไป เมื่อหน่วยงานฝ่ายปกครองได้รับสำนวนแล้ว หน่วยงานฝ่ายปกครองก็มีดุลพินิจที่จะยุติการสอบสวน หรือดำเนินการสอบสวนต่อไปก็ได้ หากหน่วยงานฝ่ายปกครองสอบสวนแล้วเชื่อว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้น หน่วยงานทางปกครองก็มีดุลพินิจที่จะลงโทษโดยการออกคำสั่งกำหนดจำนวนค่าปรับทางปกครอง (penance money) สั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระให้แก่รัฐ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวนั้นจะเป็นที่สุด หากผู้กระทำความผิดไม่คัดค้านคำสั่งโดยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแขวง ภายใน 1 สัปดาห์ และถ้ามีการคัดค้านคำสั่งของหน่วยงานฝ่ายปกครอง หน่วยงานฝ่ายปกครองก็ต้องส่งสำนวนคดีให้แก่พนักงานอัยการ เพื่อดำเนินการต่อไป ส่วนในกรณีที่หน่วยงานฝ่ายปกครองเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดจริง แต่ความผิดนั้นยังไม่ควรที่จะลงโทษโดยการกำหนดค่าปรับ หน่วยงานฝ่ายปกครองก็มีดุลพินิจที่จะเลือกใช้การตักเตือนหรือการกำหนดค่าปรับเพื่อตักเตือนผู้กระทำความผิดแทนการกำหนดค่าปรับก็ได้⁷⁹ ซึ่งการกำหนดค่าปรับเพื่อตักเตือน หรืออาจเรียกว่า “เงินค่าตักเตือน” (Vewarnungsgeld) นั้น มักจะใช้กับกรณีที่การกระทำความผิดเล็กน้อย อย่างมาก

⁷⁸ John H.Langbein, Comparative Criminal Procedure : Germany, (Minn : West Publishing Co., 1977), p.93.

⁷⁹ อรรถสิทธิ์ กันมล, “ปัญหาการนำโทษทางปกครองมาใช้ควบคู่กับโทษทางอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), น.62-65.

ส่วนใหญ่จะเป็นความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร เช่น การจอดรถในที่ห้ามจอด ซึ่ง เงินค่า ตักเตือนนี้จะมีจำนวนน้อยกว่าเงินค่าปรับทางปกครองเมื่อเทียบกันในการฝ่าฝืนกฎหมายอย่าง เดียวกัน และวิธีพิจารณาความลักษณะนี้สามารถทำได้ด้วยวาจาและเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว เช่น เจ้า พนักงานจราจรอาจกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระ ณ จุดที่เกิดเหตุได้โดยการออกไปเสร็จรับเงินของ ทางราชการไว้เป็นหลักฐาน⁸⁰

สำหรับกรณีที่หากหน่วยงานฝ่ายปกครองสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำ ทางปกครองที่สอบสวนอยู่จะเป็นความผิดทางอาญาด้วย ก็ให้หน่วยงานทางปกครองโอนสำนวนคดี ดังกล่าวไปให้พนักงานอัยการ ซึ่งพนักงานอัยการที่รับโอนสำนวนคดีมานี้มีอำนาจใน การสอบสวนคดีดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาและสอบสวนการกระทำความผิด ทางปกครองไปพร้อมกัน และเมื่อพนักงานอัยการดำเนินการสอบสวนคดีอาญาแล้วมีคำสั่งไม่ฟ้อง คดีอาญา พนักงานอัยการต้องโอนสำนวนคดีให้หน่วยงานฝ่ายปกครองเพื่อเปรียบเทียบโทษ ทางปกครองต่อไป ซึ่งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการถือเป็นยุติ แต่ถ้าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง คดีอาญาแล้ว คดีก็จะเข้าสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลต่อไป⁸¹

3.3 สรุปแนวทางการดำเนินคดีเล็กน้อยของแต่ละประเทศ

จากการศึกษาถึงแนวทางการดำเนินคดีเล็กน้อยตามกฎหมายต่างประเทศแล้ว สามารถสรุปวิธีการดำเนินคดีในความผิดเล็กน้อยของแต่ละประเทศดังนี้

(1) ประเทศอังกฤษ

การดำเนินคดีในความผิดเล็กน้อย (Summary Offence) ในศาล Magistrate Court ตาม กฎหมายของอังกฤษนั้น ศาล Magistrate Court จะใช้วิธีพิจารณาคดีโดยรวบรัด (Summary Trial) หากจำเลยให้การรับสารภาพแล้ว ศาลอาจพิพากษาคดีโดยไม่มีการสืบพยานเลยก็ได้ นอกจากนี้หากเป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือนแล้ว กฎหมายก็ให้สิทธิแก่จำเลยในการไม่ต้องมาศาลโดยให้จำเลยส่งคำรับสารภาพทางไปรษณีย์

⁸⁰ สุชุม ทองศิริ, “การเปรียบเทียบคดี : ศึกษาเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับเกณฑ์ในการกำหนด ความผิดที่อาจเปรียบเทียบคดีได้ตามกฎหมายไทย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545), น.44-45.

⁸¹ เพิ่งอ้าง, น.65.

แทนการมาศาล เรียกว่า "Pleads guilty by post" และศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาลับหลังจำเลย โดยถือเสมือนว่าพนักงานอัยการและจำเลยมาศาล และจำเลยให้การรับสารภาพต่อหน้าศาล

(2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกานั้น ได้กำหนดวิธีดำเนินคดีในความผิดเล็กน้อยคล้าย ๆ กับประเทศอังกฤษ กล่าวคือ ศาลมีอำนาจใช้วิธีพิจารณาคดีโดยรวบรัดสำหรับความผิดเล็กน้อยได้ นั่นก็คือ หากจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลก็จะพิพากษาคดีทันที นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้จำเลยสามารถชำระเงินตามจำนวนที่ศาลกำหนดซึ่งเป็นจำนวนที่แน่นอนแทนการมาศาลก็ได้ และเมื่อจำเลยได้ชำระเงินจำนวนดังกล่าวแล้ว คดีก็เป็นอันเสร็จเด็ดขาด

(3) ประเทศฝรั่งเศส

ในการดำเนินคดีที่เป็นความผิดเล็กน้อย (Les contraventions) ตามกฎหมายฝรั่งเศสนั้น เมื่อศาลกำหนดให้ใช้วิธีพิจารณาคดีแบบรวบรัดตามที่พนักงานอัยการร้องขอแล้ว ศาลจะออกคำสั่งทางอาญา (Criminal order) โดยไม่กำหนดให้มีวันพิจารณาคดีก็ได้ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวจะระบุถึงวันและเวลาที่กระทำความผิด บทบัญญัติแห่งกฎหมายจำเลยได้กระทำการฝ่าฝืน รวมถึงโทษปรับ หรือจำนวนค่าปรับที่จำเลยจะต้องชำระ แต่หากพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งทางอาญา หรือจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการบังคับตามคำสั่งทางอาญา ศาลก็จะกำหนดวันนัดพิจารณาคดีต่อไป สำหรับการพิจารณาคดีในศาลนั้น จำเลยจะไม่มาศาลก็ได้ โดยการตั้งทนายความหรือตัวแทนเฉพาะคดี และในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลสามารถตัดสินคดีได้ทันทีโดยไม่ต้องฟังการสืบพยานใด ๆ นอกจากนี้ หากความผิดที่ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดละหุโทษระดับที่ 1-4 แล้ว ผู้กระทำความผิดก็สามารถชำระเงินค่าปรับตามอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ด้วยตัวเองให้ผู้กระทำความผิดชำระเพื่อให้ความผิดดังกล่าวก็เป็นอันระงับไปก็ได้เช่นกัน อันเป็นการเลิกคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงานก่อนศาลพิจารณา

(4) ประเทศเยอรมัน

สำหรับการดำเนินคดีอาญาในความผิดที่มีโทษปานกลาง (Vergehen) นั้น กฎหมายได้ให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการออกมาตรการคำสั่งทางอาญา (Strafbefehl) ในการสั่งให้ผู้ต้องหาชำระค่าปรับ ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสืบพยานในศาล โดยคำสั่งนี้จะมีผลผูกพันผู้ต้องหาเช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ผู้ต้องหาสามารถคัดค้านคำสั่งทางอาญาได้ หากศาลเห็นว่าคำคัดค้านนั้นฟังขึ้น ก็จะกำหนดให้มีการสืบพยานกันในชั้นศาลตามปกติ โดยจะถือเสมือนว่าไม่มีการใช้มาตรการคำสั่งทางอาญานั้นมาตั้งแต่ต้น และเมื่ออยู่ในชั้นพิจารณาคดีของศาล พนักงานอัยการ ก็อาจขอให้ศาล

ใช้วิธีพิจารณาคดีแบบรวบรัดก็ได้ อันจะเป็นผลให้ไม่ต้องทำคำฟ้องเป็น
อักษร และไม่มีการไต่สวนมูลฟ้อง

ส่วนความผิดทางปกครองตาม “รัฐบัญญัติว่าด้วยการละเมิดต่อกฎ ระเบียบ ค.ศ. 1978” (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten : OWiG) ก็ได้ให้อำนาจแก่หน่วยงานฝ่ายปกครองในการออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับทางปกครอง (penance money) หากเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิด แต่ถ้าผู้นั้นเห็นว่าตนไม่ได้กระทำความผิดก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลแขวงเพื่อคัดค้านคำสั่งดังกล่าวได้ ภายใน 1 สัปดาห์ มิฉะนั้นคำสั่งดังกล่าวนั้นจะเป็นที่สุด นอกจากนี้ กฎหมายยังให้อำนาจแก่หน่วยงานฝ่ายปกครองในการกำหนดค่าปรับเพื่อตักเตือน หรือเรียกว่า “เงินค่าตักเตือน” (Vewarnungsgeld) ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเล็กน้อยอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร

ดังนั้น อาจสรุปแนวทางในการดำเนินคดีความผิดเล็กน้อยของแต่ละประเทศได้ว่าแต่ละประเทศจะมีวิธีการในการดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย แบ่งออกเป็น 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ 1. การใช้วิธีการทางศาล และ 2. การใช้วิธีการทางการบริหาร

(1) การใช้วิธีการทางศาล แต่ละประเทศจะให้องค์กรตุลาการเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่เป็นความผิดเล็กน้อย ซึ่งในการพิจารณาคดีในศาล ทั้งในระบบ Civil law และระบบ Common law ก็ใช้วิธีพิจารณาคดีแบบรวบรัด หากจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลก็สามารถพิพากษาคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานเลย นอกจากนี้กฎหมายยังเปิดโอกาสให้จำเลยไม่ต้องมาศาล ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพ จำเลยก็สามารถส่งคำให้การรับสารภาพและชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ได้ ส่วนในระบบ Civil law ทั้งประเทศฝรั่งเศส และเยอรมัน แม้กฎหมายจะให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการออกคำสั่งลงโทษจำเลย โดยไม่ต้องมีการสืบพยานในศาล แต่กฎหมายก็ยังให้สิทธิแก่จำเลยในการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลได้ อันจะเป็นผลให้จะต้องมีการสืบพยานดังเช่นปกติทั่วไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าองค์กรตุลาการยังเป็นองค์กรผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่เป็นความผิดเล็กน้อยอยู่นั่นเอง

(2) การใช้วิธีการทางการบริหาร เป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงาน ซึ่งโดยปกติมักจะเป็นตำรวจ เป็นผู้ดำเนินการจัดการเกี่ยวกับความผิดเล็กน้อยซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นความผิดตามกฎหมายจราจรแทนองค์กรตุลาการ อย่างไรก็ตามกฎหมายก็ไม่ได้ให้เจ้าพนักงานดังกล่าวใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด กล่าวคือ เจ้าพนักงานมีอำนาจรับชำระค่าปรับเฉพาะที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชำระตามจำนวนอย่างสูงที่กฎหมายกำหนดไว้แน่นอนตายตัวเท่านั้น เจ้าพนักงานจะใช้ดุลพินิจ ลด หรือ เพิ่มค่าปรับไม่ได้ หากมีการต่อรองอัตราค่าปรับให้มากขึ้นหรือน้อยลงก็ต้องให้องค์กรตุลาการเป็นผู้พิจารณา

สำหรับประเทศเยอรมันได้กำหนดให้ความผิดอาญาที่มีโทษลหุโทษเป็นโทษทางปกครองแทน ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจแก่หน่วยงานฝ่ายปกครองในการออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองกับผู้กระทำความผิด แต่ท้ายที่สุดหากผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย เนื่องจากตนไม่ได้กระทำความผิดแล้ว เขาก็สามารถคัดค้านต่อศาลได้ และ จะนำไปสู่การพิจารณาคดีแบบปกติทั่วไป อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าองค์กรตุลาการนอกจากจะเป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานฝ่ายปกครองซึ่งเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว องค์กรตุลาการยังเป็นผู้พิจารณาคดีในความผิดเล็กน้อยอีกด้วย